

Pituusleikkauksista

Suomessa ei tiettävästi ole suoritettu henkilön lyhentämistä tai pidentämistä pelkästään ulkonäkösyistä. Ei esimerkiksi sellaisesta syystä kuin Kii-nassa, missä tehdään pidennyksiä siksi, että leikkausta haluava katsoo suuremmasta pituudesta olevan hänelle etua ammatillisissa pyrkimyksissään.

Lyhytkasvuiset

Suomessa yhden ryhmän pidennyspotilaita muodostaa lyhytkasvuiset, joilla on luuston kasvuhäiriö, mutta joilla ei ole nivelten epämuotoisuutta tai kulumaa. Hoito on raskasta, koska sekä reidet että sääret on pidennettävä. Hoito kestää tällöin yleensä noin kaksi vuotta. Sairaala Orton'issa on lyhytkasvuille tehdyissä pidennysleikkauksissa saatu maksimissaan 18,5cm lisäpituutta. Yläraajojen symmetristä pidentystä harkitaan lyhytkasvuilla sopusuhtaisen lopputuloksen saavuttamiseksi. Pidennys suoritetaan samalla menetelmällä kuin alaraajoissa.

Alaraajojen pituusero

Alaraajojen pituuserot ovat melko yleisiä. Osa pituuseroista on synnynnäisiä, osan aiheuttavat murtumat, luuinfektiot tai luukasvaimet. Raajojen pituuseron seurauksena lantio kallistuu lyhyemmän raajan puolelle, minkä seurauksena lannerankaan syntyy käyristymä. (Sekundäärinen skoliosis) Lanneselän käyryys kasvuiässä voi aiheuttaa pysyvän virheasennon. Rastituksessa voi esiintyä oikeita pitemmän alaraajan lonkassa, mikä johtaa ennen aikaiseen kulumaan.

1-3cm. Lääkäri arvioi pituuseron potilaan seistessä lonkat ja polvet suorana. Lisäksi ero mitataan mittanauhalla potilaan ollessa makuuasennossa. Tarvittaessa mittaus täydennetään röntgenkuva- tai tietokone mittauksella. Pituusero ja potilaan kasvuvaihe määräävät hoitotavan. Pieni pituusero (1-3cm) hoidetaan kasvuiässä jarruttamalla pitemmän raajan kasvua kasvuvuöhykkeen luudutusleikkauksella. Jos kasvu on jo päättynyt, hoidetaan pituusero pitemmän raajan reisiin luun yläosan lyhennysleikkauksella. Tiettyssä ikävaiheessa pieni 1cm pituusero voidaan tasoitaa kengän korotuksella.

Yli 3 cm: n pituusero korjataan sekä kasvuvaiheilla että nuorilla aikuisilla yleensä lyhyemmän raajan pidennyksellä. Pidennys tehdään joko reiteen tai sääreen sen mukaan, missä pituusero on. Pidennettävä luu katkaistaan ja katkaisukohdan ylä- ja alapuolelle kiinnitetään ruuveilla ulkoinen pidennyslaitte. Viikon kuluttua aloitetaan pidennys, joka suoritetaan siten, että laitteessa olevaa pidennysruuvia kierretään kahdesti päivässä, jolloin raaja pitenee yhden millimetrin vuorokaudessa.

Potilas tekee pidennyksen itse kotona ja saa lisäksi harjoitusohjelman nivelten liikkuvuuden ylläpitämiseksi. Viikottaisilla röntgenkuvauksilla arvioidaan luun pidentymistä ja uudislun vahvistumista. Pidennys lopetetaan, kun toivottu pituus on saavutettu. Odotetaan uudislun vahvistumista ja muutaman kuukauden kuluttua laite voidaan poistaa.

Pidennys voidaan tehdä myös reisiin sisällä olevalla "kasvavalla" ydinnaulalla. Silloin ei tarvita ulkoista venytyslaitetta. Tämä on potilaalle mukavampi. Ydinnaulan laitto on kuitenkin potilaalle suurempi operaatio kuin ulkoisen laitteen asettaminen.

Pidennysprosessi on fyysisesti ja psyykkisesti vaativa. Hyvä yhteistyö potilaan, lääkärin ja hoitohenkilökunnan kesken on menestyksellisen hoidon perusedellytys. Erittäin tärkeää on että sama lääkäri hoitaa koko pidennystoimenpiteen alusta loppuun. Kuukausia kestävä hoitoprosessin aikana esiintyy aina tiettyjä hankaluuksia. Tavallisin on bakteeritulehdus kiinnityspiikkien ympärillä, voi esiintyä hidastunutta luutumista, jäykkyyttä nivelissä ja pidennettävän luun virheasentoa.

Pidennyshoito vaatii runsaasti kokemusta, jotta mainitut komplikaatiot vältettäisiin tai että ne havaittaisiin riittävän ajoissa. Sairaala Orton'issa on suoritettu pidennysleikkauksia vuodesta 1972 lähtien.

Jos potilas on sellainen henkilö, jonka kasvu on päättynyt, voidaan alaraajojen pituuseroa hoitaa myös lyhennysleikkauksella. Pitemmän raajan reisiin yläosasta poistetaan sopivan pituinen luupala. Luun päät liitetään yhteen sisäisellä metallilevyllä. Luun lyhennysleikkaus on potilaalle helpompi, koska se tapahtuu kerralla, eikä hänen tarvitse elää monta kuukautta ulkoisen pidennyslaitteen kanssa. Lyhennys soveltuu potilaille, joiden pituusero on n. 2-4cm ja jotka ovat niin pitkiä, ettei muutaman sentin menetys kokonaispituudesta häiritse heitä.

Lähteet:

Invalidisäätiön tiedotuslehti Orton 1/99
Opas alaraajapituuseron vuoksi hoitoon tuleville

*Kirjoittanut: Maiju Havinen
Tarkastanut:
Dosentti, ylilääkäri
Dietrich Schlenzka
Sairaala ORTON*

Saksittua

"Turvakenkä pelastaa pilvenpiirtäjäs-tä". Tanskalaismies on suunnitellut ja patentoinut turvakengät, joilla pääsee pois pilvenpiirtäjästä tulipalon tai muun hätätilanteen uhatessa. Gunnu Jensen sai turvakengäidean WTC-iskujen jälkeen. Jensenin suunnitelma toimii siten, että tornitaloihin asennetaan ohut teräspalkki ikkunoiden viereen. Hätätilanteessa ihmiset pukevut ylleen turvalinjaat ja liukaspohjaiset ko. turvakengät. He kiinnittävät valjaat teräspalkkiin ja liukuvat maahan samaan tapaan kuin vuorikiipeilijät alas mennessään." ESS 16.7.04 (*Mitä vetoa, ettei näitäkään turvakengä valmisteta äärikokoina. Kirjoittajan huomautus.*)

"Ateenan olympialaisissa **pisin** urheilija oli kiinalainen 226-senttinen koripalloilija Yao Ming ja **lyhin** päiväntasaajan Guinean 130-senttinen 800metrin juoksija Emilia Mikue." ESS 25.8.04

"**Egyptin pisin mies** on 230-senttinen herra Muhammed Heikal, joka on joutunut tallustelemaan 51 vuotta paljain jaloin, koska hänen 45 sentin mittaisille jalkaterilleen ei ole löytynyt kenkiä kaupasta. Nyt Qenan kaupungin kuvernööri on luvannut teettää tälle paimenelle jalkineet valtion kustannuksella, jotta hän pystyy steppailemaan lampaidensa perässä asianmukaisesti vaatetettuna. Kenkien ohella herra Heikal on kaivannut myös vaimoa, mutta itse asiasta kuultuna paimen kertoi naisten pelkäävän hänen kokoaan." IL 27.9.04 (*Äärikoko aiheuttaa yksinäisyyttä, sosiaalisista tilanteista vetäytymistä täällä Suomessakin. Kirjoittajan huomautus*)

Nuorisotyölle, kulttuurille, tieteelle ja urheilulle ensi vuodelle hyväksytty lisäbudjetti antaa 9,7 miljoonaa euroa enemmän.

Hallituspuolueiden eduskuntaryhmät ovat päättäneet nopeuttaa aikataulua, jonka mukaan kirjastojen rahoitus siirtyy veikkauvoittovaroista valtion budjettiin. Nuorisotyön, kulttuurin, tieteen ja urheilun kannalta tämä tarkoittaa ensi vuonna 9,7 miljoonaa euroa enemmän.

Nuorisotyöhön tästä kohdennetaan 2,4 miljoonaa euroa.